

Amanda
Maxwell

JD

OF NIET

JD, of niet

Amanda Maxwell

JD, of niet

Vertaald door Boukje Verheij

**Uitgeverij De Harmonie
Amsterdam**

Ruby-Anne en ik doen zo ongeveer alles samen, eigenlijk al sinds ons zesde, sinds onze eerste schooldag, toen we allebei bij het raam van het klaslokaal om onze moeder stonden te blèren. Dus toen Ruby-Anne niet werd toegelaten tot de kappersschool, wist ik eigenlijk al dat het mij ook niet zou lukken. Alleen had zij al een baantje geregeld bij haar oom en had ik er geen flauw benul van wat ik ging doen.

Hoewel ik er niet van was uitgegaan dat we zouden worden toegelaten of dat een van ons het verdiende om te worden toegelaten, had ik de pest in toen de uitslag kwam. Ik had mezelf voorgehouden dat ik, zolang het niet officieel was, alles voor me uit zou schuiven naar de toekomst, waar het er niet toe deed, en het er lekker van zou nemen. En nu was het officieel en zat ik er opeens mee opgescheept, met die toekomst van me, terwijl ik naar de tv staarde en mijn vader zei: 'Hoeveel dacht je eigenlijk te zullen leren, met je ogen dicht?' en iedereen in M*A*S*H opeens heel hoog opgeleid, intelligent en inzetbaar op de arbeidsmarkt leek.

Pa liet me een paar weken in mijn sop gaar koken. Ik las tijdschriften, lag te zonnen in de achtertuin, deed de boodschappen en stond eindeloos onder de douche. Uiteindelijk overhandigde hij me bij het avondeten een velletje papier.

‘Wat is dat?’

‘Kostgeld. Je gaat me voortaan kostgeld betalen.’ Hij wilde dertig dollar per week.

‘Je wilt dat ik ga betalen om in mijn eigen huis te wonen?’

‘Pardon, wiens huis?’

Ik tierde en stampvoette en deed alles wat hij had verwacht dat ik zou doen, maar hij wilde nog steeds zijn dertig dollar. Op het laatst was ik moe van het schreeuwen en spuugziek van de hele klotezooi en de hele stomme klotewereld.

‘Best!’ zei ik tegen hem en ging naar bed.

Dus toen ging ik in godsnaam maar op zoek naar een baantje. Ik keek in de krant en op prikborden en klopte overal aan. Het duurde niet lang voor ik iets had gevonden: een homeopathisch onderzoeks-instituut in het centrum zocht een kantoormeisje en bood \$5.50 per uur. Ik leende een mantelpakje van Ruby-Anne en verscheen een halfuur te vroeg voor het sollicitatiegesprek. Het bleek dat ik de enige was die had gereageerd. De grote baas riep me bij zich in de vergaderzaal, een klein kamertje met in het midden een enorme jarrahouten tafel en langs de wanden hoge stapels dossiers, en vroeg me of ik ervaring had. Die had ik, zei ik, ik kon heel goed lezen en schrijven en ik kon overweg met een typemachine en zelfs met een computer als hij zo’n ding had staan.

‘Goed,’ zei hij. ‘Je hebt ervaring en dus ben je aangenomen.’

Zo eenvoudig was het. Joost mocht weten waarom ik mijn middelbare school had afgemaakt en niet veel eerder een baantje was gaan zoeken.

De volgende ochtend stond ik op de stoep bij Keat’s Homeopathy Research Centre en vroeg me eventjes af of ik moest kloppen. Ik wist niet goed of je op je eerste werkdag bij een nieuwe werkgever hoorde te kloppen of niet. Krijg wat, dacht ik en stak een sigaret op. Ik ging op de trap voor het kantoorgebouw zitten, nam een paar trekjes en sloeg aan het hoofdrekenen: \$30 per week was \$120 per maand, maar ik kreeg niet uit mijn hoofd uitgerekend hoeveel 120 x 12 was, dus drukte ik de peuk uit, mikte hem in de tuin en klopte op de deur.

De grote baas, dr. Keat, kwam opendoen.

‘Je hoeft niet te kloppen,’ zei hij. ‘Je kunt gewoon naar binnen lopen.’

Weer een raadsel opgelost.

‘Het is de bedoeling dat je hier gaat zitten,’ zei hij. Naar de hal toe gekeerd stond een houten bureau. De voorkant was zo hoog dat je de typemachine, de telefoon en het kleine intercomsysteem die erachter stonden niet kon zien. ‘Als iemand zich meldt voor een afspraak, verwittig je de persoon voor wie hij komt. Als de telefoon gaat, graag opnemen. De naam is Keat’s en niet Keats’s. De wetenschappers zullen je naar behoefte artikelen geven om uit te typen. Je ontvangt om de andere vrijdag je salaris.’

Daar stond ik dan, zeventien jaar jong, met mijn eigen baan en baas. Ik wilde hem bedanken voor de geboden kans en hem beloven dat ik Keat’s niet zou teleurstellen, maar in plaats daarvan schoot ik helemaal vol. Ik duwde mijn knieën tegen elkaar en vroeg waar het toilet was.

‘Op beide verdiepingen zit er een,’ zei hij. ‘Eén achter die deur in de gang en één boven. Het is jouw taak om ze allebei schoon te houden. Handschoenen en flessen Jif vind je onder de gootsteen.’

Dus ging ik naar de wc (die voor zover ik kon zien schoon was, afgezien van een aardewerken schaalte vol afgebrande lucifers op de stortbak) en dr. Keat liep de trap op naar zijn kantoor.

Ik bracht die eerste dag typend achter het bureau door. Ik zag niemand, maar hoorde wel stemmen door de muren heen en voetstappen boven me.

‘Neem me niet kwalijk,’ zei ik tegen dr. Keat, toen hij naar beneden kwam voor zijn middagpauze. ‘Maar is het geen goed idee als ik kennismak met de andere mensen die hier werken, zodat ik weet voor wie ik boodschappen aanneem en zo?’

‘Ja, dat is op zich een zinnige gedachte,’ zei hij. ‘Maar ik ben bang dat de wetenschappers het buitengewoon druk hebben. We doen hier belangrijk werk, moet je weten. Kom,’ hij dirigeerde me naar het midden van de receptie en wees naar het plafond. ‘Boven die hoek zit Jean Luis. Die hoek: dr. Winter. Daar: dr. McGovern. Daar: ikzelf.’

Eikel.

Ik had me bij mijn nieuwe baan een voorstelling gemaakt van allemaal gezichten die kwamen en gingen, van koffiepauzes, geroddel en de hele mikmak.

‘Ze arriveren vroeg en vertrekken laat, het is niet waarschijnlijk dat je ze vaak zult zien.’

Ik staaarde naar het plafond.

‘Er is nog een wetenschapper, Jerome, wiens kantoor zich achter je bureau bevindt, die deur door. Hij is vandaag afwezig.’

‘Maar hoe zien ze eruit?’ vroeg ik.

‘Zij?’ Hij keek naar het plafond. ‘Als wetenschappers. De meesten met bril. Je kunt zelf vaststellen hoe ik eruit zie, hoop ik.’

‘Dankuwel,’ zei ik, omdat ik niet wist wat ik anders moest zeggen. En toen maakte ik een knicksje, het soort knicksje dat we op balletles leerden toen ik klein was, waarbij je één voet achter de andere zet en een hurkende houding aanneemt met naar buiten wijzende knieën. Dr. Keat staaarde me daarop alleen maar aan, langdurig en volslagen uitdrukingsloos, en toen liep hij weg.

Tegen vijven had ik stijve, trage vingers gekregen. Ik verwachtte naar huis gestuurd te worden door dr. Keat, maar om twintig over was hij nog steeds niet naar beneden gekomen, dus ruimde ik het bureau op en liet mezelf eruit. Onderweg naar huis ging ik met Ruby-Anne wat drinken in de pub in Rose Street. De barman daar weet dat we nog geen achttien zijn, maar hij doet er niet moeilijk over. We bestelden allebei een tapbiertje en ik vertelde haar over mijn dag.

‘Staat je goed, mijn mantelpakje,’ zei ze. ‘Beter dan mij. Wat zijn het voor mensen bij jou op kantoor?’

‘Ik weet het niet,’ vertelde ik haar. ‘Ik heb alleen nog maar de baas gezien. De rest werkt boven in laboratoria en kantoorkamers. “De wetenschappers” noemt-ie ze, de baas. Hij zegt dat er nog een wetenschapper bij mij beneden zit, maar ik heb hem nog niet gezien.’

De volgende dag maakte ik kennis met Jerome. Hij klopte op de deur, dus liet ik hem binnen.

‘Hallo, ik ben Stella,’ zei ik.

‘Ik ben Jerome,’ zei hij. Hij had een Amerikaans accent en zijn wangen werden rood toen hij sprak. Hij had een leuk gezicht, vond ik.

‘Je hoeft niet te kloppen, hoor, kom maar gewoon binnen als de deur niet op slot zit.’

Hij stapte de gang in, waarbij hij een zekere afstand van me bewaarde.

‘Ja, ik zou wel gewoon binnenkomen, alleen: ik klop altijd,’ zei hij.

Ik wist niet wat ik daarop moest zeggen, wat ik daarop had horen te zeggen, dus maakte ik een knicksje en haastte me terug naar mijn bureau. Jerome ging zijn kantoor in en deed de deur dicht. Ik zocht een tijdje naar het beste woord waarmee ik hem later aan Ruby-Anne kon beschrijven, maar toen zag ik dr. Keat de trap af komen.

‘Was dat Jerome?’ vroeg hij.

Ik knikte.

‘Heb je hem binnengelaten?’

Ik knikte weer.

‘Jerome klopt altijd,’ zei hij en steeg weer uit mijn blikveld.

Ik kon niet één beschrijvend woord voor hem bedenken.

Daarna werd het zo’n beetje een baan als elke baan. Ik haatte die verdomde typemachine, het lint gleed weg, de toetsen bleven hangen en ik ging verdomme maar niet sneller of foutlozer typen. Het intercomsysteem klonk als het knarsen van pas gepoetste tanden. De wetenschappers waren onveranderlijk saai, niets om over te praten, niets te melden. Ik bezorgde hun ellendige boodschappen te voet, honderd keer per dag de trap op en met twee treden tegelijk naar beneden, waarbij ik mijn hand langs de houten knop op de leuning liet glijden alsof het een glazen bol was (en de toekomst zag er altijd wazig uit...). Maar als ik weer achter mijn bureau zat, dacht ik aan Jerome en herinnerde ik mezelf eraan dat hij hier beneden bij mij was, gelijkvloers net als ik, Jerome en Stella.

Jerome kreeg zelden een boodschap, maar als ik aanklopte en zijn kamer in liep, ging hij steevast in de houding staan. Dan werden zijn wangen rood, terwijl ik een knicksje maakte en zei wat ik te zeggen had. En daarna schoot het rood van zijn wangen helemaal door naar

zijn nek en schraapte hij zijn keel. En daarna ging ik weg.

Elke dag rond lunchtijd klopte hij op de muur van de gang waar die uitkomt op de receptie. Dan draaide ik me om, glimlachte naar hem alsof ik een beeldschone filmster was en zei: 'Binnen', hoewel er geen deur was, de doorgang wagenwijd open was en hij me al recht aankeek. En daarna vroeg hij me, elke dag weer, of ik iets uit de winkel nodig had. Ik had nooit iets uit de winkel nodig, omdat ik er nog geen halfuur nadat hij terug was zelf naartoe ging om de post weg te brengen. Maar toch vroeg hij het me elke dag, en zijn Amerikaanse stem beefde en struikelde over zichzelf als hij het me vroeg, en dan dacht ik bij mezelf: jezus, ik raak tegenwoordig opgewonden van bevende stemmen. En dan wachtte ik tot hij was vertrokken, waarna ik onze gedeelde wc in ging en keek of er afgebrande lucifers in het schaalte op de stortbak lagen. Er stond een spuitbus met luchtverfrisser in de vensterbank achter de wc, maar ik was erachter gekomen dat Jerome die nooit gebruikte. In plaats daarvan streek hij een lucifer af. Ik herinner me niet meer het precieze moment waarop ik Jeromes afgebrande lucifers zorgvuldig uit het schaalte begon te vissen, maar binnen niet al te lange tijd had ik een hele envelop vol in de la van mijn bureau. Waarom, vraag je je af, zou iemand zoiets willen verzamelen? Ik weet het niet precies. Het waren gewoon lucifers.

Maar dat was niet het hele Jerome-verhaal. Dat ik helemaal vol was van deze verlegen en vagelijk interessante persoon met een aardig gezicht en een aardige stem was niet het enige. Er speelde nog veel meer. Als ik heel eerlijk ben, was de enige reden waarom ik me 's ochtends uit bed en naar mijn werk sleepte (afgezien van pa's stomme kostgeld) mijn geheim over Jerome. Eigenlijk had ik twee geheimen over Jerome. Het eerste was dat ik verliefd op hem was. Echt verliefd! Ik hoefde maar aan hem te denken en mijn hart sloeg op hol. Het tweede was dat hij (misschien) JD Salinger was. Ja, ik weet dat ik geen grote lezer ben en zeker niet iemand die veel over literatuur en dat soort dingen weet, maar ik heb vorig jaar wel dat boek de *Catcher in the Rye* voor mijn lijst gelezen. Een geweldig boek vond ik dat. Ik heb het helemaal uitgelezen; het was anders dan de andere

boeken die je op school moet lezen. Het was behoorlijk cool. Het speelde in New York City en die jongen, Holden, ik weet niet, toen het boek uit was wilde je gewoon weten hoe het verder met hem ging en zo. Het was alsof je hem echt kende en als je hem tegenkwam op straat zou hij aan jouw kant staan en jullie tweeën zouden dikke maatjes zijn, en jullie zouden elkaar begrijpen ook al was er verder niemand in de hele wereld die jullie begreep.

Hoe dan ook, ik kwam erachter dat Jerome waarschijnlijk JD Salinger was doordat het me opviel dat de initialen onder zijn rapporten JDS luidden. (Alle rapporten bij Keat's worden ondertekend door dr. Keat zelf, en de wetenschappers zetten alleen hun paraaf.) Ik wist al dat de J in JD Salinger voor Jerome stond, dus mijn argwaan was gewekt. Neem nou dat Amerikaanse accent van hem. En hij was nog maar assistent-wetenschapper hoewel hij al in de veertig was: hij kon er makkelijk al een hele carrière op hebben zitten. Dus begon ik Jerome nauwlettend in de gaten te houden en te kijken of hij het gedrag vertoonde dat ik me bij JD voorstelde en sindsdien raakte ik er steeds meer van overtuigd. Om maar wat te noemen: als ik Jerome vroeg of hij een kop thee wilde, duurde het heel lang voordat hij me antwoord gaf, alsof ik hem een vreselijk moeilijke vraag had gesteld, en als hij eindelijk het antwoord wist, stond hij op en zei: 'Graag, Stella,' met een zucht van verlichting.

En zal ik je nog eens wat vertellen? Toen ik op school tegen mijn lerares zei dat ik wilde weten wat er aan het eind van de *Catcher* met Holden gebeurde, antwoordde ze dat ik dat nooit zou weten, omdat meneer Salinger was ondergedoken nadat hij met dat boek beroemd was geworden. Ze zei dat hij als een soort kluizenaar was gaan leven en uit New York was weggegaan. Ze zei dat hij zo min mogelijk met mensen praatte, behalve af en toe met tieners, en alleen als ze beloofden dat ze hem niets gingen vragen over Holden of *Catcher* of iets anders wat hij had geschreven. Ze zei dat hij al heel lang geen boeken meer had gepubliceerd en dat mensen alleen van hem wisten dat hij flink op de ecotoer was, met kruiden en groenten en de hele rambam. Nou, dat klopt dus als een bus: homeopathie is de studie van een soort natuurlijk geneesmiddel (van dr. Keat begreep ik dat

het niet de studie van homo's is, zoals ik eerst dacht). Maar hoe dan ook, om terug te komen op wat ik net zei over Jeromes gedrag: zie je, als hij eenmaal mijn aanbod van een kop thee had geaccepteerd, vroeg ik hem altijd of hij een kopje had dat ik mee kon nemen naar de koffiekamer. Dan fronste hij, klopte op zijn borst- en heupzakken alsof hij daar naar zijn kopje zocht en antwoordde dan helemaal in de war: 'Nou. Nee, niet echt.'

Natuurlijk was ik al bijna verliefd op Jerome vóórdat ik besepte dat hij mijn boekenschrijvende held JD was, maar daarna was ik 100%(!) volledig(!) totaal(!) verliefd op hem. Als hij me gevraagd had morgen met hem te trouwen, zou ik hebben gezegd: 'God, dat hoef je me niet eens te vragen. Natuurlijk wil ik met je trouwen en je kinderen baren en je vrouw zijn.' Als hij me had gevraagd er met hem vandoor te gaan en te verhuizen naar een biologische boerderij ergens in de bergen van de donkere binnenlanden van Nieuw-Zeeland, zou ik hebben gezegd: 'Tuurlijk, waarom niet.'

Maar toen wist hij het nog niet. Toen gaf hij me alleen maar rapporten om uit te typen en ik typte ze uit, terwijl ik helemaal week werd van binnen en bedacht dat we onze kindertjes misschien konden vernoemen naar de personages in zijn verhalen. Ik ben dol op dat meisje Phoebe, het zusje van Holden. Ik vind het zo leuk als Holden zegt dat ze rolschaatsmager is. Rolschaatsmager klinkt als iets wat je alleen kunt zijn als je in New York woont, niet in Sydney.

Ja, ik weet dat ik het hem gewoon op de man af had kunnen vragen, dat ik hem had kunnen vragen of hij echt meneer JD Salinger was. Maar zo eenvoudig was het niet, weet je. Ik was hartstikke bang dat ik erachter zou komen dat hij niet JD was, en ik was als de dood dat ik erachter zou komen dat hij het wel was. Zoals wanneer je yahtzee speelt en je achter elkaar een zes blijft gooien en je weet dat dat helemaal niet kan omdat je wiskundeleraar je verteld heeft dat het statistisch zo niet werkt, maar toch gebeurt het en je moet gewoon wel stoppen met gooien omdat je weet dat je anders eeuwig zo door zult gaan.

Toen ik Ruby-Anne voor het eerst over hem vertelde, zei ze: 'God, hij klinkt raar, hoe oud is hij eigenlijk?'

'Weet ik niet,' antwoordde ik. 'In de veertig, denk ik, misschien iets ouder. Maar hij is echt heel Amerikaans knap, Ruby-Anne, en god, zo intelligent. Hij geeft me allemaal rapporten om uit te typen en ze staan vol Latijnse kruidennamen, de prachtigste namen.'

'Hij klinkt raar,' zei ze weer.

'Nou, Ruby-Anne,' zei ik, 'volgens mij bespeur ik iets van jaloezie in je stem. Maak je geen zorgen, op een dag zal iemand er ook met jou vandoor willen gaan naar een biologische boerderij in Nieuw-Zeeland, sweetie, en dan zul je blij voor me zijn.'

En ze zei: 'Nieuw-Zeeland?'

Maar toen kwam de dag waarop mijn hele wereld op z'n kop werd gezet. Ik had zeven weken achter elkaar Ruby-Annes mantelpakje aangehad, maar nu had ik eindelijk genoeg geld gespaard om er zelf een te kopen, bij warenhuis Grace Brothers, in de uitverkoop. Het was donkerblauw met een wikkelrok die je aan de zijkant moest dichtknopen en een getailleerd jasje dat me vrouwelijke rondingen gaf. Die dag verscheen ik voor het eerst in mijn nieuwe pakje. Ik rook gloednieuw en voelde me heel mooi. Ik ging zitten en begon te typen. Jerome klopte op de deur en ik liet hem binnen. Ik glimlachte naar hem en zei: 'Goedemorgen, Jerome.'

'Goedemorgen, Stella,' zei hij terug.

'Ik heb een nieuw pakje,' zei ik.

'Ja, heel mooi hoor.' Hij haastte zich zijn kantoor in en ik ging verder met typen.

Toen het bijna lunchtijd was kwam hij tevoorschijn en vroeg of ik iets nodig had uit de winkel. (Die bevende stem!)

'Nee bedankt, Jerome,' zei ik, 'maar geniet van je wandeling.'

Hij was dik een uur weg en tijdens zijn afwezigheid maakte ik onze gedeelde wc schoon. Ik voegde twee afgebrande lucifers toe aan de envelop in mijn la. Toen hij terugkwam bracht ik hem een kop thee. Ik klopte aan en liep zijn kantoor binnen. Ik nam grote passen toen ik naar zijn bureau liep, zodat de split in mijn rok boven mijn knie kroop en net een stukje dij onthulde. Hij keek op en werd even rood als altijd (misschien ietsje roder).

'Dankjewel, Stella,' zei hij, 'Maar jezus, je hoeft echt niet al die

moeite te doen.’ (Dat nasale Amerikaanse accent!)

‘Geen probleem, hoor,’ verzekerde ik hem. ‘Ik moest hier toch zijn om je te vragen of je een poosje op de telefoon wilt letten terwijl ik de post naar het postkantoor breng. Dr. Keat verwacht een belangrijk telefoontje, maar ik moet deze rapporten vandaag de deur uit doen.’

‘O. De telefoon. Natuurlijk, uiteraard. Als de telefoon gaat zal ik opnemen. Zeg, Stella?’ Ik bleef stokstijf stilstaan. Normaal zei hij nooit iets tegen me tenzij ik hem eerst iets vroeg. Misschien is het zover, dacht ik, misschien is hij zojuist verliefd op me geworden!

‘Luister, Stella. Ik vroeg me af of eh... ja eh... of je een brief voor me op de post zou willen doen?’

Ik ademde uit met een zucht.

‘Ja, natuurlijk, Jerome,’ zei ik, en mezelf verwensend bleef ik als een zoutpilaar staan terwijl hij in zijn tas naar de brief zocht. Hij vond hem en gaf hem aan me.

‘Hij is voor mijn grootmoeder,’ zei hij en boog zich weer over zijn bureau.

Ik pakte mijn handtas en paraplu, Jeromes brief en de stapel rapporten die dr. Winter voor me had klaargelegd om op de bus te doen en ging de straat op. Het was een lentedag en er stond een frisse wind. Het had ’s nachts geregend en langs de goten was de straat nog nat. De wereld rook lekker, hij rook naar modder die zwanger was van jonge plantjes. Ik liep de hoek om en volgde het voetpad omhoog naar de winkels. Het is een lange wandeling, een kilometer of twee, maar de post wegbrengen was mijn favoriete dagelijkse taak. Die dag was mijn taak des te bijzonderder omdat ik een kostbare vracht droeg. Ik draaide Jeromes brief om in mijn hand. Hij was geadresseerd aan een rusthuis dat Petunia Gardens heette, in NY, NY. (Natuurlijk, New York!) Wat schattig, dacht ik bij mezelf, dat zo’n erudiete man nog steeds zijn grootmoeder schrijft. De brief was dik, ik hield hem onder mijn neus en ademde in, alleen om hem door de envelop heen te ruiken, de hand die hij om zijn pen had gevouwen. Op een dag zouden we samen grootouders zijn, dacht ik, Jerome en ik.

Toen ik boven aan de heuvel vlak bij de winkels de hoek omsloeg,

kreeg de wind vat op mijn nieuwe rok en tilde hem op bij de split, zodat de bestuurders van de langsrijdende auto’s mijn benen en onderbroek te zien kregen. Ik vloekte en zwoer dat ik mijn rok de volgende keer dat ik de post ging wegbrengen vast zou zetten met een papierklem. Een paar stappen verder tilde de wind hem weer op. Toen ik hem snel over mijn knieën trok, liet ik de paraplu en de stapel brieven in de goot vallen. Ik raapte ze allemaal op en veegde de vochtige enveloppen af aan mijn mouw. Jeromes brief was het natst, het papier was week geworden en de hoeken van de envelop waren een beetje losgeraakt. Hij is praktisch open, dacht ik bij mezelf. Zo kan ik hem niet op de post doen, ik moet er op het postkantoor een nieuwe envelop voor kopen.

Ik duwde de andere brieven door de gleuf van de brievenbus en kocht een nieuwe envelop en postzegels voor de brief van Jerome. Naast het postkantoor zit het tentje waar de dames me elke dag een kop koffie voor de halve prijs geven. Ik ging naar binnen en ze schonken me een kopje in uit de percolator. Ik deed er melk en suiker in, ging aan het tafeltje bij het raam zitten, stak een sigaret op en glimlachte bij mezelf terwijl ik Jeromes brief voorzichtig uit zijn doorweekte omslag haalde.

Toen las ik de brief. Ik weet het, dat had ik niet mogen doen, maar ik deed het toch. Ik kan je niet zeggen wat er in die brief stond, want ik krijg er zelfs nu nog huilneigingen van. Eén ding kan ik je wel vertellen: ik had (en heb) nog nooit zoiets moois of meedogenloos gelezen als die brief. Hij was ziek, hij was wreed, maar de woorden waren net als JD-woorden en ze zogen me op in de wereld van Holden en de rolschaatsmagere Phoebe en alle andere mensen die JD ooit tot leven had gewekt met een verfrommeld briefje in de ene hand en een snel opbrandende sigaret in de andere. Terwijl ik hem las, voelde het alsof ik een van hen was, maar plotseling wilde ik dat niet, ik wist dat het te veel was, voelde paniek opwellen in mijn borst en keel. Ik las de brief uit, spugde een mondvul koffie terug in het kopje en verliet het café.

Ik kon hem niet versturen. Ik kon het niet. De dingen die hij tegen die arme oude vrouw had gezegd, hulpeloos in haar bed in een

vreugdeloze kamer in Petunia Gardens. In plaats daarvan schreef ik haar adres over op de nieuwe envelop, plakte hem dicht, deed er een postzegel op en stopte hem in de bus, leeg.

Toen ik terugkwam op kantoor was mijn hart net zo verwelkt als de zonnebloemen op onze veranda die ik altijd vergat water te geven. Ik voelde me schuldig omdat ik Jeromes brief had gelezen en ik had medelijden met hem omdat hij wel ziek moest zijn om zulke dingen te schrijven. Ik voelde de schok van zelfbevestiging dat ik al die tijd gelijk had gehad over wie hij werkelijk was en ik had medelijden met zijn arme grootmoeder. Ik voelde me overmand door treurigheid en kon mijn emoties niet de baas. Dr. Keat bracht een rapport naar beneden om uit te typen en ik barstte in tranen uit.

‘Beheers jezelf alsjeblieft, Stella!’ zei hij. ‘Wil je dat onze klanten onze receptioniste in zo’n staat zien?’

Ik verontschuldigde me en rende het toilet in, waar ik mezelf in de spiegel bekeek. Ik keek naar mijn gezicht, mijn pakje, mijn rondingen. Ik tilde mijn rok op om te kijken wat die voorbijrijdende auto’s hadden gezien toen ik werd verrast door de wind. Maar hoe langer ik in de spiegel keek, hoe harder ik huilde. Ik zat op de wc en pakte de asbak van de stortbak. Er lag één afgebrande lucifer op de bodem. Eén. Ik stak hem in de zak van mijn jasje om hem bij de andere te voegen.

Die avond naaide ik de split in mijn rok dicht. De volgende ochtend bleef ik lang in bed liggen nadenken.

‘Niet naar je werk? Ben je ziek, engeltje?’ vroeg mijn vader vanuit mijn slaapkamerdeur.

‘Misschien,’ zei ik.

Toen ik eindelijk de energie had om op te staan en naar mijn werk te gaan was het al bijna lunchtijd. Ik liet mezelf erin en stevende het kantoor van Jerome binnen. Hij keek verbaasd op en sprong overeind.

‘Goedemorgen, Stella,’ zei hij.

‘Goedemorgen, Jerome.’

‘Je was er niet toen ik vanochtend aankwam, ik moest dr. Winter vragen om me erin te laten.’

‘O.’ Ik keek naar mijn schoenen. Er viel een stilte.

‘Jerome?’

‘Ja.’

Er kwam een snik die klonk als een hik uit mijn mond.

‘Jerome, waarom schrijf je zulke vreselijke dingen aan je grootmoeder?’

Hij ging snel zitten en stond weer op. Hij stak zijn handen in zijn zakken en liep heen en weer achter zijn bureau. Hij hoestte, liep heen en weer, ging zitten, stond op. Hij nam een boog om me heen en deed de deur van zijn kantoor dicht. Ik stond er zwijgend bij. Ik voelde me treuriger dan ik me ooit had gevoeld.

‘Stella?’

‘Ja.’

‘In hemelsnaam, Stella, verzamel je soms mijn gebruikte lucifers?’ Dat verbaasde me echt, die vraag had ik niet verwacht.

‘Stella? De lucifers die ik in de wc afstrijk, om eventuele onaangename luchtjes die ik heb achtergelaten te verhullen? De lucifers waarvan je zou kunnen zeggen dat ze een logboek vormen van elke keer dat ik op die wc heb zitten kakken?’

Ik keek op, met betraande ogen en mijn mond open om te protesteren.

‘Waarom zou je in godsnaam zoiets doen?’

‘Ik weet het niet.’

‘Waarom, Stella?’

‘Waarom jij?’ zei ik. ‘Ik vroeg jou het eerst over de brief.’

Hij antwoordde me heel langzaam.

‘Waarom heb je mijn persoonlijke post geopend?’

‘Dat heb ik niet gedaan, ik zweer het. Hij was nat geworden, ik moest er een nieuwe envelop voor kopen, ik zag alleen een paar woorden toen ik hem erin stopte.’

‘Echt waar?’

‘Eerlijk waar.’

‘Zo. Nou. Weet je, Stella, het leven is niet altijd zo godverdomde

eenvoudig. Het is niet altijd wat je denkt dat het is.’

‘Dat weet ik.’

‘Wil je weten waarom ik die dingen aan mijn grootmoeder schrijf?’

‘Ja, graag.’

‘Nou, ik denk dat ik ze schrijf omdat het niet uitmaakt. Ze heeft toch geen idee wat ik haar schrijf.’

‘Waarom niet? Is ze seniel?’ vroeg ik.

‘Nee, ze is overleden. Ongeveer een jaar geleden.’ Een blik van verbazing gleed over zijn gezicht terwijl hij het zei. ‘Hoe dan ook, je hebt het nog steeds niet uitgelegd. Waarom verzamel je mijn lucifers?’

‘Omdat ik weet dat jij JD bent,’ zei ik.

‘JD?’

‘Ik weet dat jij JD Salinger bent, je hoeft het niet langer voor me te verbergen. Ik weet wie je bent en ik hou van je.’

‘JD Salinger?’

‘Hou op! Ik zei dat ik van je hou.’

Een paar minuten stonden we zwijgend naar elkaar te kijken, hij met een rood en ik met een nat gezicht.

Uiteindelijk werd de stilte verbroken doordat de telefoon ging. Hij keek ernaar alsof er een marsmannetje op zijn bureau zat.

‘Het is jouw telefoon,’ zei ik. ‘Jij moet opnemen.’ Hij knikte en pakte voorzichtig de hoorn van de haak.

‘Hallo, met Jerome.’

Ik veegde met mijn manchetten mijn gezicht droog.

‘O hallo, professor Letts, heeft u mijn voorstel ontvangen?’

Ik liep achteruit de kamer uit, deed de deur dicht en ging weer achter mijn bureau zitten. Ik pakte de envelop met lucifers uit mijn la en nam hem mee naar de wc. Ik gooide de lucifers terug in het schaalpje op de stortbak, maar het waren er te veel, sommige vielen in de wc-pot en andere belandden op de vloer. Ik liet ze gewoon zo liggen en deed de deur dicht.

De volgende dag wachtte ik de hele ochtend met een buik vol vlinders op Jeromes klopp op de deur. Maar hij verscheen helemaal niet meer op het werk. ’s Middags kwam dr. Keat me vertellen dat

hij telefonisch ontslag had genomen en niet meer terug zou komen.

‘Hij heeft halsoverkop ontslag genomen. Heeft een week salaris verspeeld en is verdwenen,’ zei hij.

‘Heeft hij gezegd waarom?’

‘Hij heeft er niet zo veel over losgelaten. Hij zei dat hij naar het platteland van Nieuw-Zeeland gaat verhuizen voor het een of ander. ’t Is jammer, hij deed uitstekend werk voor ons hier.’

Die avond in de pub, tussen de sigaretten en troostrijke tapbiertjes door, vertelde ik Ruby-Anne het lange verhaal over de brief en de JD-connectie.

‘Wie?’ vroeg ze.

‘Salinger. Catcher in the Rye? Dat boek dat we op school hebben gelezen – kom op, Ruby, je weet toch wel wie JD Salinger is?’

‘O ja, Catcher in the Rye. Ja, dat heb ik nooit gelezen, ik heb het leesverslag van mijn broer van het jaar ervoor ingeleverd.’

‘Je had het moeten lezen.’ Het bier maakte me nog treuriger. Ik vertelde Ruby-Anne niet over de lucifers.

‘Dus denk je echt dat die rare Jerome hem was?’

‘Ja, misschien.’ Ik dacht erover om Ruby-Anne de verfrommelde brief te laten zien die ik nog in mijn zak had zitten, maar deed het niet. Diezelfde avond in de pub spoelde ik in een zeldzaam ogenblik van dronken helderheid het hele klotteding door de wc.

JD, of niet van Amanda Maxwell werd in opdracht van Uitgeverij De Harmonie aan de Herengracht te Amsterdam vervaardigd in een oplage van 500 exemplaren ter opluistering van de jaarwisseling 2009-2010. Het verhaal verscheen oorspronkelijk als *Maybe JD* (in *Nobody told me there'd be days like these*, Serps Press, 2008). In het najaar van 2010 brengt De Harmonie een bundel verhalen van deze Australische debutante onder de titel *Als ik dat had geweten*.

© Copyright Amanda Maxwell 2008

© Copyright Nederlandse vertaling Boukje Verheij en Uitgeverij De Harmonie 2009

Illustratie Eric Bindervoet

Boekverzorging Magda Rijs, Amsterdam

Druk HooibergHaasbeek, Meppel